

מוקצה מחמת גופו

- א. **שבת מו.** "ר' אבהו כי איקלע... הואיל ואיכא תורת כלי עליה".
שבת מד: "אמר רב יהודה אמר רב מיטה" עד סוף העמ' (אין צריך להיכנס לפרטים – לא של תומאה ולא של בסיס, אלא בעיקר לשלוש השורות האחרונות); **רש"י** ד"ה ההיא ר' שמעון היא.
שבת קכד. (ביחס להיתר טלטול כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו או מקומו) "והא דתנן אין סומכין... דליכא תורת כלי עליו".
רמב"ם, שבת פכ"ה הלכות ה-ו; **שו"ע** ש"ח, ז.
 ב. **בשר ודג חי: שבת קכח.** "איתמר בשר מליח... עד המשנה. **רש"י ותוס'**, **רשב"א** (ד"ה ה"ג); **רמב"ם** פכ"ו הט"ז; **טשו"ע** וב"י ש"ח, לא-לב; **מג"א** וט"ז, **ביאור הגר"א** (ב"ח), **מ"ב** ובה"ל. **ערוה"ש** ש"ח נח (בן איש חי, שנה ב' פקודי, אות ט); **שש"כ** פרק י"א הע' כ; **שו"ת יביע אומר** ח"ז, סימן ל"ט אות ב.
 ג. **עצמות וקליפות: שבת קמג.** תחילת המשנה, וגמ' עד "כרבי שמעון"; **רש"י ותוס'** (ד"ה עצמות); **שלטי הגיבורים** נט: באלפס אות ב; **רמב"ם** שבת פכ"ו הט"ז; **טור** ב"י **ושו"ע** בנדון דידן בסימן ש"ח כז. **מ"ב**.
 ד. **הצורך בבהמה מצויה: שבת קכו:** משנה; **שבת קכח.** "ולא את הלוף... ובלבד שלא יקטום בכלי"; **ר"ן** נט: באלפס ד"ה גמ' עד "אפילו רבי שמעון מודה"; **דרכי משה** ס"ק י'; **רמב"ם, שו"ע** ש"ח, כח-ל; **שש"כ**, י"ב הע' צא בשם **הגרשז"א** ובתיקונים בח"ג; **שש"כ** כ' כה-כח ובהערות.

רמב"ם הלכות שבת פרק כה הלכה ה

וכן מטלטל הוא הריחים או המכתשת לשבר עליה אגוזים או לעלות עליה למטה וזה הוא לצורך גופו, או לישב במקומה, אבל אינו מטלטלה כדי שלא תשבר ולא כדי שלא תגנב וכן כל כיוצא בזה.

רמב"ם הלכות שבת פרק כה הלכה ו

וכל שאינו כלי כגון אבנים ומעות וקנים וקורות וכיוצא בהן אסור לטלטלן, אבן גדולה או קורה גדולה אף על פי שהיא ניטלת בעשרה בני אדם אם יש תורת כלי עליה מטלטלים אותה, דלתות הבית אף על פי שהן כלים לא הוכנו לטלטל לפיכך אם נתפרקו אפילו בשבת אין מטלטלין אותן, וכן העפר והחול והמת אין מזיזין אותן ממקומו, ובן שמונה חי הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף ז

(לא) חתיכת חרס * (לב) יז <ו> שנשברה בחול מכלי וראויה לכסות בה כלי, מותר לטלטלה אפי' במקום שאין כלים מצויים שם לכסותם בה; * ואם זרקה * לאשפה * מבע"י, אסור לטלטלה כיון שבטלה מהיות עוד כלי. הגה: ואפילו חזי לעני הואיל והקצוהו הבעלים שלו אף על פי שהם עשירים, דמוקצה לעשיר הוי מוקצה לעני כמו שיתבאר סוף הסימן (ר"ן פרק במה אשה) ודוקא חתיכת חרס (לג) משום דאתיא משברי

כלי, אבל דבר (לד) יח שאין בו שייכות כלי כגון [טז] <ז> צרורות או אבנים אף על פי שראויים לכסות בהם כלי, אסור לטלטלם. הגה: וכל דבר שאינו כלי כלל, אסור לטלטלו אפילו לצורך גופו, כ"ש לצורך מקומו (מרדכי פ"ק דיר"ט).

חידושי הרשב"א מסכת שבת דף קכח עמוד א

הכי גריס רש"י ז"ל איתמר בשר חי מותר לטלטלו בשבת בשר תפל רב הונא אמר מותר לטלטלו כו'. ואין גרסתו נכונה בעיני שלא מצאתי בשום מקום בשר חי כנגד בשר תפל אלא אדרבה בשר חי, בשר מליח, אי נמי מליח ותפל וכדקתני בברייתא לקמן דג מליח מותר לטלטלו בשבת דג תפל אסור לטלטלו בשר בין חי בין מליח מותר לטלטלו בשבת, ותנן (חולין ק"ג א') טהור מליח וטמא תפל וכן רבים, ועוד דאי בתפל למה אסור רב חסדא והא חזי ליה לאומצא וכדמשני איהו נמי בבר אווזא שאני בר אווזא דחזי לאומצא, ואם תאמר בר אווזא דוקא דרכיך אבל בשר דעלמא לא, לא היא דאם כן אפילו לרבי שמעון לא יטלטלנו דהא לדידיה לא חזי ליה, ואי משום כלבים נמי לא שרי ליה דמאי דחזי ליה מקצה ליה מכלבים והיינו טעמא דדג תפל דברייתא דלקמן, ועוד דבשר בהמה נמי חזי לאומצא כדאמרינן (חולין ט"ו ב') השוחט לחולה בשבת מותר לבריא באומצא וסתמא לאו בעוף דוקא מיירי, ובפרק כל הבשר (שם ק"ג א') אמרינן השובר מפרקתה של בהמה קודם שתצא נפשה גוזל את הרבים ומבליע דם באברים ואיבעיא להו התם אילמא גוזל את הרבים ומבליע דם נמי באברים ואי בעי למיכל מינה באומצא לא מצי אכיל, וכל אומצא בלא מלח משמע בכל מקום.

רמב"ם הלכות שבת פרק כו הלכה טז

כל שהוא ראוי למאכל בהמה וחיה ועוף המצויין מטלטלין אותו בשבת, כיצד מטלטלין את התורמוס היבש מפני שהוא מאכל לעזים אבל לא את הלח, את החצב מפני שהוא מאכל לצבאים, את החרדל מפני שהוא מאכל ליונים, את העצמות מפני שהן מאכל לכלבים, וכן כל הקליפין ט והגרעינין הראויין למאכל בהמה מטלטלין אותן, ושאינן ראויין אוכל את האוכל וזורקן לאחוריו ואסור לטלטלן, מטלטלין בשר תפוח מפני שהוא מאכל לחיה, ומטלטלין בשר חי בין תפל בין מליח מפני שראוי לאדם, וכן דג מליח אבל התפל אסור לטלטלו.

טור אורח חיים הלכות שבת סימן שח

בשר חי אפילו תפל שאינו מלוח כלל ותפוח מותר לטלטלן שראוי לכלבים דג מלוח מותר לטלטלו ושאינו מלוח אסור לטלטלו שאינו ראוי אפילו לכלבים כתב הרמב"ם ז"ל חבית שנתגלית ואבטיח שנשברה אף על פי (לב) שאינם ראויין לאכילה נוטלן ומניחן במקום המוצנע כיוצא בו קמיעא שאינו מומחה אף על פי שאין יוצאין בו מטלטלין אותו:

בית יוסף אורח חיים סימן שח

לא - לב בשר חי אפילו תפל וכו' ותפוח מותר לטלטלו וכו' דג מלוח מותר לטלטלו ושאינו מלוח אסור לטלטלו וכו'. ברייתות בפרק מפנין (קכח). וטעמא דבשר תפל מותר לטלטלו משום דחזי לאומצא אבל דג תפל כתב רש"י דאינו ראוי לכלום ומשום הכי אסור לטלטלו ולכלבים לאו דעתיה למישידייה:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח

סעיף לא - בשר [לז] חי, אפילו תפל שאינו מלוח כלל, מותר לטלטלו משום * (קכה) נו <כ> דחזי לאומצא; * וכן אם הוא תפוח (פי' מסריח, רש"י), מותר לטלטלו משום דראוי לכלבים. סעיף לב - (קכו) דג מלוח מותר לטלטלו; ושאינו מלוח, אסור (קכז) מפני שאינו ראוי.

מגן אברהם על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף לא

נו (פמ"ג) (מחה"ש) דחזי לאומצ' - כתוב בספר יראים דף ע"ה דמיירי במין דרכיך וחזי לכוס וכ"כ המאור רפכ"א וז"ל דאם לא חזי לאומצ' אסור לטלטלו משום דכל מידי דבר אכילה היא דלא חזי למיכל עד מ"ש לכלבים נמי לא קאי ולא מטלטלין ליה דהא לא חזי מידי עכ"ל וכ"כ הרא"ש פ"ק דחולין ורי"ו ח"ח וש"ג והר"ן ורמב"ם וכ"כ יש"ש בחולין פ"ק סי' ל' וא"כ בשר דלא חזי לאכול חי אסור לטלטל וה"ה שאר דברים כיוצא בו כגון שומן צונן דלא כהב"ח וכ' בש"ג בשר עכו"ם שנשחט היום שרי בטלטול מידי דהוי אנבילה שמתה בשבת וכ"ש בדבר של עכו"ם דאין מוקצה והכנה לעכו"ם שאין העכו"ם מקצה מדעתו כלום עכ"ל ועסי' ש"י ס"ב וכ"מ ס"פ כ"ד גבי טריפה:

ט"ז על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף לא

(כ) (פמ"ג) דחזי לאומצא. - בטור כתוב בשר חי אפי' אין מלוה כלל ותפוח פי' סרוח מותר לטלטלו שראוי לכלבים ובב"י כתב דחזי לאומצ' כמו כאן וצ"ל דטעם זה לא קאי אלא אתפוח אבל בשר שלא נמלח לא קאי לכלבים ואף על גב דקי"ל בסי' שכ"ד דמוכן לאדם הוה מוכן לכלבים היינו אם רוצה לחתכו באמת לכלבים אבל כאן דלא בעי ליי' אלא לאינש לא מחזיקו לכלבים ולא חשבי' ליה ראוי בשביל כך ובתוס' כתב הטעם דבשר תפל לר' יהודה שהוא מאכל לחיה והיינו מטעם שכתבו התוס' אח"כ דכל ישראל בני מלכים ואנן לא קי"ל כן דהא כבר פסקו הפוסקים דלא קי"ל כל ישראל בני מלכים כמבואר בב"י בסי' זה לעיל וקשה א"כ מ"ט מותר ותו קשה על ב"י וש"ע שזכרו בטעם בשר דחזי לאומצא דהוא מאכל אדם דבגמרא אמרינן ר"ח ס"ל בשר חי אסור לטלטלו ופרכינן עליה מבר אוזא דהתיר לטלטלו מחמה לצל ומשני שאני בר אוזא דחזי לאומצ' משמע דבשר תפל לא חזי לאומצ'. ומו"ח ז"ל כתב על ב"י וש"ע שדבריו שלא בדקדוק ואשתימתייה דברי הרמב"ם בפכ"ו דכתב בפ"ו דכתב בפ"ו כן וז"ל ומטלטלין בשר חי בין תפל בין מליח מפני שראוי לאדם עכ"ל והיינו ודאי באומצ' ונ"ל לתרץ לענין היתר מוקצ' לא סגי בראוי לחוד אלא בעינן שיחזיק אותו לזה אבל לענין איסור טלטול במאי דלא חזי ליה סגי בראוי לחוד כדאמרי' בפרק כירה אין מוקצה לר"ש בדבר הראוי ומ"ה לק"מ דדוקא לר"ח אמרי' כן בגמ' דהוא ס"ל כר"י ובעי' דמחזיקין אותו לאותו דבר להיתר מוקצה ולא סגי במה שהוא ראוי מ"ה מחלק בין בר אוזא לשאר בשר אף על גב דגם בשאר בשר חי ראוי לאכילה כדאמרי' בכמה דוכתא בגמ' דחזי' לכוס ובסי' ש"ט בטור אלא ודאי דמ"מ לא מחזיקי אינשי כ"כ לזה כמו בר אוז' וע"כ הוה שאר בשר מוקצה ואסור לר"י אבל לר"ש דקי"ל כותיה כיון דעכ"פ חזי לכוס הוה ראוי ומשום מוקצה אין איסור וע"כ שפיר כ' הרמב"ם שראוי לאדם ואח"ז נמשך ב"י וש"ע כנ"ל לדעת הרמב"ם וא"כ הא דאסרי' בדג תפל בברייתא וכמ"ש כאן אח"ז היינו מטעם דלא חזי כלל אפי' לכלבים כמ"ש התו' לתירוצא קמא אבל רש"י פי' בדג תפל דאינו ראוי לכלום ולכלבים לאו דעתיה למשדי' עכ"ל ובהדי' אמרי' בגמ' וסתמא כר"ש אלא דנרא' מדברי התוס' דל"ג כן בגמ' דהא כתבו בד"ה דג כו' בתי' השני דכר"י אתי' ברייתא וא"כ גם רש"י נראה דס"ל כן ומ"ה פי' הטעם כן וכמ"ש התו' בתי' השני וא"כ עכ"פ לר"ש סגי בראוי לחוד וע"כ מותר בשר תפל דראוי לאדם והכל ניחא בס"ד:

ביאור הגר"א אורח חיים סימן שח סעיף לא

דחזי לאומצא. ר"ן וכ"ה ברמב"ם וכגו' הרי"ף ורא"ש וכן הכריח הרשב"א אתמר בשר חי מותר לטלטלו בשר תפוח רה"א כו' אבל בשר תפל אפי' ר"י מודה משום דחזי לאומצא כמ"ש וקמ"ב ב' וי"ט ל"ב א' וכל בשר חזי לאומצא כמ"ש בפ"ק דחולין ושאר מקומות ול"ב שם וסתמא כר"ש והטור שכ' דחזי לכלבים הוא כפי גי' איתמר בשר תפל וע' בתוס' שם ד"ה דג:

משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף לא

(קכה) דחזי לאומצא - היינו שיש בני אדם שדעתם יפה וכוססין בשר חי [שאיין איסור באכילתו משום דם אחר שהודח כשאוכלו כשהוא חי כמ"ש ביו"ד סימן ס"ז] והנה ממ"א מבוואר דדוקא במין הרך כגון יונה ובר אוווא אבל בשר בהמה אינו חזי לכוס ואסור לטלטלו אבל בט"ז פוסק דאפילו בשר בהמה טפל מותר לטלטלו ע"ש וכן הא"ר מסכים לדינא כהט"ז דאפילו בשר בהמה מותר לטלטלו ובביאור הגר"א חולק ג"כ על המ"א משום דאמרינן דכל בשר ראוי לאכול באומצא ע"ש וע"כ אף שראיתי בהרבה אחרונים שהעתיקו דברי המ"א לדינא במקום הדחק יש לסמוך על המקילין:

משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף לב

(קכו) דג מלוח - בין המין שקורין הערינג ובין כל המינין דכיון שהוא מלוח ראוי לאכול ע"י הדחק כמו בשר דחזי לאומצא וה"ה דג מעושן [תוספות שבת]:

(קכז) מפני שאינו ראוי - הט"ז פירש דהיינו שאינו ראוי אף לכלבים דאם היה ראוי לכלבים אף דאינו עומד לאכילת כלבים מותר לטלטל אבל המ"א כתב דדבר העומד לאכילת אדם ואינו ראוי לאכול כך עד מו"ש אף דראוי הוא לאכילת כלבים מקצה איניש דעתיה מיניה משום דלא קאי לכלבים ולפ"ז שומן צונן של בהמה דאינו עומד כך לאכילת אדם אסור לטלטלו וכן פסקו [קה] האחרונים:

ביאור הלכה סימן שח סעיף לא

* דחזי לאומצא - עיין מ"ב שהרבה אחרונים מקילין גם בבשר בהמה ואף שאין טעמם שוה דטעם הט"ז דלדין דפסקינן כר"ש אף אם נימא דלא חזי כ"כ לאומצא מ"מ שרי וטעם הגר"א וכן מצדד הא"ר ג"כ בתירוצו השני דכל בשר חזי לאומצא [וכן בספר מאמר מרדכי ובספר קרבן נתנאל הסכימו ג"כ כן] מ"מ הלא לדינא כולם שוים דאפילו בשר בהמה שרי לטלטולי והראיות שהביא המ"א מכמה ראשונים דחו בספרי אחרונים דאין מוכח כלל מהם והעיקר דגם בשר בהמה חזי לאומצא כמו בשר עוף וכדמשמע מסתימת הרמב"ם ושו"ע [ומה דמשני שאני בר אוווא דחזי לאומצא ר"ל דבזה אפילו לר"ח חזי לאומצא אפילו בתפוח] ולכך סתמנו דבמקום הדחק נוכל לסמוך עליהם. והנה לקמן לענין שומן צונן סתמנו כהמ"א דאסור בטלטול אף דבדין הראשון סתמנו להקל כהט"ז משום דהרשב"א גופא שממנו העתיק הגר"א וכן שארי אחרונים דחזי לאומצא שייך בכל בשר כתב בהדיא בטעם דדג תפל כהסכמת המ"א דדבר דלדידיה לא חזי משום כלבים לא שרינן דמאי דחזי ליה אח"כ מקצה ליה מכלבים וממילא גם בשומן אסור וכן הוא דעת הר"ה בס"פ נוטל ע"ש וכן הוא דעת הרה"מ [בפכ"ו ע"ש מה שכתב בדין ט"ז לענין חרדל] וכן הוא דעת הר"ן ג"כ ע"ש מה שכתב בטעם דדג תפל וקאי אף לדעת ר"ש כמו שפסק הרי"ף בהדיא וכ"כ הריטב"א בחידושו וכ"כ במאירי וע"כ אף דהתוספות בחד תירוצא והטור כתבו דטעם דג תפל משום דאינו ראוי לכלבים משמע הא אם היה ראוי לאכילת כלבים אף דלא קאי לזה היה מותר ולפ"ז גם בשומן צונן אינו אסור בטלטול דהא ראוי הוא לאכילת כלבים לא נוכל לסמוך ע"ז למעשה משום כל הראשונים הנ"ל:

* וכן אם הוא תפוח - היינו אפילו אם נתפח בשבת וכדעת ר"ש בנבילה שנתנבלה בשבת [אחרונים]. בהמת א"י שנשחטה אפילו בשבת שרי לטלטלה מידי דהוי אנבילה שנתנבלה בשבת דשרי לטלטלה כדלקמן בסימן שכ"ד [מ"א ע"ש עור]:

ערוך השולחן אורח חיים סימן שח סעיף נח

וגם מה שכתב על בשר חי תפל מפני שראוי לאדם וכ"כ רבינו הב"י יש תימא דבגמ' שם אמרו דזהו רק בבר אוווא ולא בשאר בשר ע"ש ולכן באמת כתב הטור על תפל מפני שראוי לכלבים ע"ש ואף על גב דעומד

לאדם כבר נתבאר דקיי"ל כר"ש דמוכן לאדם הוי מוכן לכלבים אלא שיש מי שאומר דזהו כשרוצה ליתנה לכלבים כגון שמתה אבל בשר תפל הא לא יתנה לכלבים וא"כ גם לר"ש הוי מוקצה [ט"ז סק"ך] ואיני רואה הכרח בזה דאטו מכרחינן ליתן לכלבים דכיון דרק ראוי לכלבים אינו מוקצה וראיתי שהביאו גירסאות אחרות בגמ' בענין זה [א"ר סקס"ט וע' דרישה] וא"כ א"א לנו לעמוד על הביטוי בכוונתם מיהו לדינא לדידן כל בשר חי מוקצה הוא דאין אנו אוכלין בשר חי כלל אפילו בר אווזא וגם לכלבים לא יתנו שחסים על זה וסברא זו כתבו בעל המאור והרא"ש [עמג"א סקנ"ו] וביצה חיה כשנולדה מאתמול נ"ל דאינה מוקצה דכמה בני אדם שותים אותם חיים ושומן צונן חי ג"כ אין אוכלין אותו והוי מוקצה [שם] ואינו יהודי שהרג בהמה בשבת מותר בטלטול [שם] ועוד שאינו מקצה מדעתו כלום:

בן איש חי שנה שניה פרשת פקודי סעיף ט

ט. בשר חי אפילו אינו מלוח מותר לטלטלו, מפני שראוי לאכילת אדם, שיש בני אדם כוססין בשר חי, אבל בשר קשה שאינו ראוי לכוס אותו, אסור לטלטלו, וה"ה שומן וכיוצא דאין ראוי לאכלו חי, דאסור לטלטלו, ואף על גב דראוי לכלבים וחתולים כל שראוי למאכל אדם אינו עומד לכלבים, אבל בשר סרוח מותר לטלטלו, דהוא ראוי לכלבים ועומד לכלבים, ועיין ש"ע ר"ז סי' ש"ח סעיף ס"ח, ובסה"ק מקבציאל העליתי דהאי דינא דבשר חי דמותר בטלטול משום דחזי לאומצא, לא שייך בזה"ז, כי עתה אנחנו רואין דליכא בני אדם בינינו שכוססין בשר חי:

וכן דג מלוח מותר לטלטלו, ושאינו מלוח אסור, שאינו ראוי לשום אדם ואינו עומד להשליכו לכלבים, וגם על דין זה כתבתי שם, דהיינו דוקא בדג מלוח שראוי לאכילה כמו דגים מלוחים הבאים מעיר בצרה, שדרכם למלחם מליחה מעלייא הרבה שהם ראויים לאכילה, אבל דגים שמולחים אותם מעט בשביל לטגנם באש דאין ראויים לאכילה כלל אסור לטלטלם בשבת:

שו"ת יביע אומר חלק ז - אורח חיים סימן לט

ב) ומה שכתב (בפרק ד סעיף ג עמוד נז) שבשר חי אינו ראוי למאכל אדם ונחשב מוקצה מחמת גופו. ובהערה הוסיף, שצריך להזהר שלא להזיז בתא ההקפאה בשר חי קפוא כדי לפנות מקום למצרכים אחרים וכו', זה אינו מכוון להלכה, כי הרמב"ם (פכ"ו הט"ז) כתב: "מטלטלים בשר חי בין תפל בין מליח מפני שראוי לאדם, וכן דג מליח מותר לטלטלו, אבל דג תפל אסור לטלטלו". וכן פסקו הטור ומרן השלחן ערוך (סימן שח סעיף לא). גם בחידושי הרשב"א שבת (קכח א) כתב, ושמא תאמר דבשר חי שמותר לטלטלו היינו דוקא בבר אווזא דרכיך, אבל בשר בהמה לא, לא היא, דהא בשר בהמה נמי חזי לאומצא, כדאיתא בחולין (טו ב) השוחט לחולה בשבת מותר לבריא באומצא, וסתמא לאו בעוף מיירי. וכן בפרק כל הבשר (קיג א) וכו'. ע"ש. וכ"כ הר"ן שם. וכן בפסקי רבי ישעיה מטראני (שבת קכח א) כתב, בשר חי בין מליח בין בלי מלח מותר לטלטלו בשבת, כי יש בני אדם שאוכלים אותו חי וכו'. וכ"כ הרי"א"ז שם. וכ"כ בחידושי הריטב"א שם. וכ"כ בעל המאורות והמאירי שם. ואף על פי שהמג"א בסי' שח כתב דמיירי דוקא בבשר עוף דרכיך, ושכן כתב היראים, כבר השיג עליו הקרבן נתנאל (פרק יז דשבת סימן ג) דליתא, שא"כ למה כ' הרמב"ם והש"ע לחלק בין בשר לדג, ליפלוג ולתני בדידה דה"מ בבשר עוף דרכיך ולא בשר בהמה, אלא ודאי שאף בשר בהמה חזי לאומצא. ושכן דעת הרי"ף והרמב"ם והרא"ש. ע"ש. וכ"כ בתורת שבת (סימן שח ס"ק נ). ע"ש. ודלא כהרב תפארת ישראל (בפרק יא דמנחות מ"ז) שנמשך אחר המג"א הנ"ל וכתב שבשר חי אינו ראוי לאכילה כלל. ע"ש. דליתא. וע' בשו"ת יהודה יעלה אסאד (חיו"ד סימן קכ). ובמש"כ בשו"ת חזון עובדיה ח"א (סימן כז עמוד ת"מ והלאה). ובספר פתח הדביר (סימן שח ס"ק טו). ע"ש. והגם שהמשנה

ברורה (סימן שח ס"ק קכה) העלה "שבמקום הדחק" יש לסמוך על המקילים, (אף שהביא רבים מהאחרונים שחולקים על המג"א, ומהם הט"ז והא"ר והגר"א, דס"ל להקל אף בבשר בהמה חי), אגן בדין סמכינן אתכא דמרן אף בלא דחק כלל. שהרי אנו קבלנו הוראות מרן, ומכ"ש בזה שכל הראשונים הנ"ל ס"ל להקל, והוי מידי דרבנן. ומר נר"ו נמשך אחר רבני אשכנז, ולא שת לבו לכלל הגדול שבידינו שיש להורות תמיד כדעת מרן שקבלנו הוראותיו בין להקל ובין להחמיר, וכמו שכתבו כל גדולי רבני הספרדים. וכמ"כ בשו"ת יביע אומר ח"א (חיו"ד סוף סימן ג) ובשו"ת יחיה דעת ח"ה (עמוד שיד). ואכמ"ל.

רמב"ם הלכות שבת פרק כו הלכה טז

כל שהוא ראוי למאכל בהמה וחיה ועוף המצויין מטלטלין אותו בשבת, כיצד מטלטלין את התורמוס היבש מפני שהוא מאכל לעזים אבל לא את הלח, את החצב מפני שהוא מאכל לצבאים, את החרדל מפני שהוא מאכל ליונים, את העצמות מפני שהן מאכל לכלבים, וכן כל הקליפין ט והגרעינין הראויין למאכל בהמה מטלטלין אותן, ושאינן ראויין אוכל את האוכל וזורקן לאחוריו ואסור לטלטלן, מטלטלין בשר תפוח מפני שהוא מאכל לחיה, ומטלטלין בשר חי בין תפל בין מליח מפני שראוי לאדם, וכן דג מליח אבל התפל אסור לטלטלו.

טור אורח חיים הלכות שבת סימן שח

עצמות שראויין לכלבים או קליפין שראויין למאכל בהמה ופירורין שאין בהן כזית מותר להעבירם מעל השלחן אבל כל דבר שאינו מאכל בהמה אין מטלטלין אותו אלא מנער את הטבלא (כה) והן נופלין.

בית יוסף אורח חיים סימן שח

כז (א) עצמות שראויים לכלבים וכו'. בסוף פרק נוטל (קמג). תנן בית שמאי אומרים מעבירין מעל השולחן עצמות וקליפין ובית הלל אומרים מסלק את הטבלא כולה ומנערה. ופירש רש"י מעבירין. בידים מעל השולחן: עצמות. קשים שאינן ראויין לכלב: וקליפין. של אגוזים דלית להו [לב"ש] מוקצה: מסלק את הטבלא. שיש תורת כלי עליה אבל לא יטלטל הקליפים בידים כרבי יהודה. ובגמרא אמר רב נחמן אנו אין לנו אלא בית שמאי כרבי יהודה ובית הלל כרבי שמעון ופירש רש"י אין אנו סומכין על משנתנו כמות שהיא שנויה אלא מוחלפת השיטה ובית שמאי כרבי יהודה ובית הלל כרבי שמעון. וכתבו התוספות (ד"ה) עצמות וקליפין לא כפירוש הקונטרס שפירש אפילו קשין ואין ראויין לאכילת כלבים דהאי תנא אמרינן בגמרא דכרבי שמעון סבירא ליה ורבי שמעון בעי לכל הפחות ראויין למאכל בהמה וכן כתבו הר"ף (נט): והרא"ש (סי' ב) והר"ן (שם ד"ה מתני') וכן כתב הרמב"ם בפרק כ"ו (הט"ז):

בית יוסף אורח חיים סימן שח

כז (ב) ומה שכתב ופרורין שאין בהן כזית. גם זה שם (קמג). במשנה ופירש רש"י וכל שכן אם יש בהן כזית ופשוט הוא: וכתב הרא"ש בתשובה (כלל כב סי' ח דרך ה) שהטעם שמגביהין שולחן ומפה עם עצמות וקליפין אפילו קליפי אגוזים שאינן ראויין למאכל בהמה מפני שהם בטלים אגב הפת ומשמע מדבריו שמותר להגביה השולחן ולטלטלו עם קליפי אגוזים שעליו אבל לא נראה כן מדברי סמ"ג (לאוין סה כ ע"ד) שכתב אבל דברים שאינן ראויים למאכל בהמה אסורין להגביהן אלא לנער השולחן או המפה כמו מעות שעל הכר [מנער את הכר] והן נופלות משמע דלהגביהה ולטלטלה כמות שהיא אסור ולא שרי אלא לנער לכד דומיא דמעות שעל הכר ומיהו אם הוא צריך למקום השולחן לכולי עלמא מותר להגביהה כמות שהוא דמעות שעל הכר נמי שרי כהאי גוונא כמו שיתבאר בסימן ש"ט (סח: ד"ה וכל זה) בסייעתא דשמיא ואפשר דלא פליגי אלא סמ"ג מיירי כשאין בשולחן אלא קליפי אגוזים ועצמות שאינן ראויין למאכל בהמה ומשום הכי

אסור להגביה ולטלטלה כמות שהיא והרא"ש מיירי כשיש בשולחן פת ומשום הכי שרי לטלטל קליפי אגוזים ועצמות שאינם ראויין לכלבים אגב הפת:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף כז

(קי) עצמות שראויים לכלבים, וקליפים שראויים למאכל בהמה, (קיא) ופרורים שאין בהם (קיב) כזית מט מותר להעבירם מעל השלחן; אבל אם (קיג) אין הקליפים (קיד) ראויים למאכל בהמה, אסור לטלטלם אלא * (קטו) נ >יח< מנער את הטבלא והם נופלים. (קטז) ואם יש פת על השלחן, מותר להגביה הטבלא ולטלטלה עם הקליפים שאינם מאכל בהמה, נא שהם בטלים אגב הפת; ואם היה צריך למקום השלחן, אפילו אין עליה אלא דברים שאינם ראויים למאכל בהמה, נב מותר להגביה ולטלטלם.

משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף כז

(קי) עצמות וכו' - אפילו אם נתפרקו מן הבשר בשבת דמבעוד יום לא היה מוכן לכלבים [צג] אפ"ה שרי וכ"ש אם נתפרקו מבע"י:

(קיא) ופרורין וכו' - היינו שמפני קטנותן סתמא עומדין רק למאכל בהמה ועופות:

(קיב) כזית - עיין לעיל סימן ק"פ ס"ד ובמש"כ שם:

(קיג) אין הקליפים וכו' - כגון קליפי אגוזים וביצים וכל כה"ג:

(קיד) ראויים וכו' - וה"ה בעצמות שהם קשים שאינם ראויים אפילו לכלבים בין אם נתפרקו בשבת או מבעוד יום אבל כ"ז הוא דוקא אם נתפרקו לגמרי לאפוקי אם נשתייר [צד] מקצת בשר על עצמות מותר לטלטל אותם אגב הבשר:

(קטו) מנער את הטבלא - הוא דף המונח על השלחן כדי לשום עליו הלחם וה"ה מפה הפרוסה וטעם ההיתר הוא כיון דלא מטלטלו בידים. וה"ה אם מעבירים ע"י דבר אחר כגון שהוא מגרר אותם ע"י סכין מן המפה דמותר [צה] אם הוא צריך להשתמש במקום שמונח שם העצמות והקליפין דזה מקרי טלטול מן הצד ושרי אם הוא לצורך דבר המותר וכדלקמן בסימן שי"א ס"ח. ואם נתקבצו הרבה יחד ומאוס עליו להניחן כך על השלחן מותר להעבירן בידים דהוה ליה לדידיה כגרף של רעי [כן משמע בגמרא ע"ש]:

(קטז) ואם יש פת - ואפשר שאפילו לכתחלה מותר להניח פת כדי להגביה הטבלא אם קשה ליה הניעור עיין במ"א ופמ"ג:

הר"ן על הר"ף מסכת שבת דף נט עמוד ב

גמ' אנו אין לנו. אין אנו סומכין על משנתנו כמות שהיא שנויה אלא מוחלפת השטה ב"ש כר' יהודה דאית ליה מוקצה וב"ה כרבי שמעון דלית ליה מוקצה דמתני' דעדיות לא תני לה גבי קולי ב"ש וחומרי ב"ה הלכך איפכא מיתניא דב"ה כר' שמעון וכי קא שרי ר' שמעון לטלטולי כגון עצמות דחזיאן לכלבים וקליפים דחזיאן למאכל בהמה ואף על פי שנתפרקו בשבת העצמות מן הבשר והקליפין מן הפירות אבל אם נתפרקו מע"ש אפילו רבי שמעון מודה:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף כח

(קיד) חבילי עצים וקש (קיה) נג >יט< שהתקינן למאכל בהמה, אפילו הם גדולים הרבה, מותר לטלטלן.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף כט

כל שהוא ראוי למאכל חיה ועוף המצויים, מטלטלים אותו; ואם אינו ראוי אלא למאכל חיה ועוף (קיט) שאינן מצויים, אם יש לו מאותו מין חיה או עוף, מותר לטלטל מאכל הראוי לאותו המין; וא"ל אסור. הגה:

(קכ) ולפי זה מותר לטלטל עצמות שנתפרקו מן הבשר (קכא) נד מע"ש אם ראויים לכלבים, דהא כלבים מצויים (* ב"י דלא כהר"ן).